

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

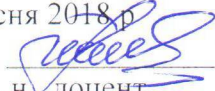
Директор навчально-наукового
інституту історії та філософії
 Ю.В. Подрез

01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 08 Право
спеціальність: 081 Право
освітньо-професійна програма: Право
Мова навчання: українська

Погоджено
науково-методичною комісією
Навчально-наукового
інституту історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова: Подрез Ю.В.
к. істор. н., доцент

Суми - 2018

Розробник:

Кучук Андрій Миколайович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

В.о. завідувача кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
6-й		6-й	
Лекції			
26 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
26 год.		6 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
64 год.		106 год.	
Консультації:			
4 год.		2 год.	
Загальна кількість годин - 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи юридичної клінічної практики» є міжгалузєвою правничою дисципліною. Вивчення цієї дисципліни дозволить здобувачам вищої освіти набути практичні навички у виявленні юридичних фактів та їх формалізації у вигляді процесуальних доказів, складанні юридичних документів, наданні юридичних консультацій клієнтам (шляхом їхнього консультування) та вчинення певних юридично значимих дій на безоплатній основі.

Навчальна дисципліна «Основи юридичної клінічної практики» входить до переліку вибіркових компонентів освітньо-професійної програми.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **фахових компетентностей**:

ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

ФК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета*: формування у здобувачів вищої освіти таких рис, як самостійність, творчий підхід при розгляді студентами проблем і завдань, що надаються під час вивчення дисципліни «Основи юридичної та клінічної практики»;

- *когнітивно-освітня мета*: ознайомлення студентів зі специфікою навчальної дисципліни «Основи юридичної та клінічної практики»; розгляд студентами загальних засад та організації діяльності юридичної клініки, ознайомлення з правилами діловодства та документування в юридичній клініці, вивчення специфіки роботи юриста-консультанта в юридичній клініці;

- *професійна мета*: підготовка правника, здатного виконувати основні професійні завдання, складати юридичні документи у процесі практичної діяльності;

- *виховна мета*: формування гуманістичного, демократичного та загальнокультурного світогляду, патріотичної свідомості громадянина України, виховання поваги до загальнолюдських цінностей.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення «Основи юридичної та клінічної практики» доцільно здійснювати після або одночасно з вивченням галузевих навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Цивільне право», «Цивільний процес», «Адміністративне право».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1. Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності	Студент повинен знати на достатньому рівні: <ul style="list-style-type: none">- як використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин виникнення функціонування та розвитку держави і права;- основи юридичної клінічної діяльності;- як належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних державно-правових джерел для своєї професійної діяльності.
Уміння	ПРУ 1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин ПРУ 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у	Студент повинен уміти на достатньому рівні: <ul style="list-style-type: none">- самостійно визначати ті обставини в контексті проблем теорії держави і права, у з'ясуванні яких

	<p>контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання</p> <p>ПРУ 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел</p> <p>ПРУ 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми</p> <p>ПРУ 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю</p> <p>ПРУ 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему</p> <p>ПРУ 11. Користуватися комп'ютерними програмами у межах стандартного програмного забезпечення з використанням електронних таблиць, графіків та інших можливостей</p> <p>ПРУ 13. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних</p> <p>ПРУ 16. Самостійно підготувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях</p>	<p>потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;</p> <p>- відтворювати алгоритм дій основних правничих дій з правової допомоги громадянам.</p>
<p>Комунікація</p>	<p>ПРК 1. Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію</p> <p>ПРК 2. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань</p>	<p>Студент повинен володіти на достатньому рівні:</p> <p>- вільним спілкуванням державною мовою володіючи інструментарієм державно-правової тематики;</p> <p>- базовими навичками риторики при висвітленні</p>

		теоретико-правових аспектів; - спроможністю доносити до респондента матеріал з теоретико-правової проблематики доступно і зрозуміло
--	--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Тестові завдання з вибірковими відповідями	Тестові завдання з конструйованими відповідями	Тестові завдання з відповідями змішаного характеру
А	Обрано 100% правильних відповідей	Студент повністю розуміє зміст поставленого питання, оцінює поставлену проблему правильно й повно відповідає на запитання.	10% неповних відповідей.
В	Обрано до 10% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно й повно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 10% неправильних відповідей.	Обрано 20% неправильних відповідей і 10% неповних відповідей (20%/10%).
С	Обрано до 20% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 20% неправильних відповідей або 10% неправильних і 20% неповних.	Обрано 30% неправильних відповідей і 20% неповних відповідей (30%/20%).
Д	Обрано 30% – 40%	Студент загалом правильно	Обрано до 40% неправильних

	неправильних відповідей, решта відповідей правильна.	розуміє проблему, розуміє тему, непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (40%/0, 30%/10%, 20%/30%).	відповідей або 30% неправильних і 30% неточних відповідей (40%/0, 30%/30%).
E	Обрано 30% – 50% неправильних відповідей, решта відповідей правильна.	Студент загалом правильно розуміє проблему, непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (50%/0, 40%/20%, 30%/40%).	Обрано до 60% неправильних відповідей або 50% неправильних і 30% неточних відповідей (60%/0, 50%/30%).
F	Обрано 60% неправильних відповідей.	Відповіді студента свідчать, що більша частина матеріалу ним не засвоєна (60% неправильних відповідей)	Обрано 70% неправильних відповідей або 60% неправильних і 50% неточних відповідей (70%/0, 60%/50%).
FX	Обрано 70% і більше неправильних відповідей	Студент здатний правильно відповісти лише на деякі із запропонованих запитань – 70% і більше неправильних відповідей	Обрано 80% неправильних відповідей або 70% неправильних і 50% неточних відповідей (80%/0, 70%/50%).

**Розподіл балів
Денна форма навчання**

Поточний контроль							Разом	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
Поточний контроль							65	100
5	10	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи							35	
5	5	5	5	5	5	5		

Заочна форма навчання

Поточний контроль	Разом	Сума
-------------------	-------	------

T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
Поточний контроль							30	100
		10		10	10			
Контроль самостійної роботи							70	
10	10	10	10	10	10	10		

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи. Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **65 балів (30 балів - для студентів заочної форми навчання):** участь у **семінарах** – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

- **35 балів (70 балів - для студентів заочної форми навчання):** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготування рефератів, есе тощо).

Разом - **100 балів.**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни є:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» складається з одного модуля, який в цілому ознайомлює студентів зі специфікою навчальної дисципліни; дозволяє розгляд студентами загальних засад та організації діяльності юридичної клініки, ознайомити з роллю професійної етики у діяльності юридичної клініки, ознайомити з правилами діловодства та документування в юридичній клініці, ознайомити зі специфікою роботи юриста-консультанта в юридичній клініці тощо.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Організація діяльності юридичної клініки: загальні засади.

Юридичні клініки: історія становлення та розвитку у світі та в Україні. Мета і завдання діяльності юридичної клініки. Нормативно-правова база діяльності юридичної клініки. Загальні засади діяльності юридичної клініки. Юридична клінічна освіта в Україні: значення практичної складової для підготовки майбутніх юристів.

Тема 2. Нормативно-правова основа діяльності юридичної клініки.

Конституція України як основний закон. Аналіз Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Аналіз Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Аналіз наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу» від 03 серпня 2006 р. № 592. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені на Всеукраїнському З'їзді Асоціації юридичних клінік України (протокол № 02 від 19 червня 2014 р.).

Тема 3. Організація діловодства в юридичній клініці.

Діловодство та документування в діяльності організацій. Загальні засади діловодства. Класифікація документів. Специфіка діловодства та документування в юридичній клініці. Діловодство та документування в юридичній клініці (на конкретному прикладі).

Тема 4. Юридичне консультування.

Загальні засади юридичного консультування. Юридичне консультування як основний напрям діяльності юридичної клініки. Спеціалізація юрисконсультів в юридичній клініці. Етапи роботи над справою. Поняття офісу та офісної техніки: необхідні елементи для роботи юридичної клініки. Доступні бази даних для комплексного консультування: види та способи користування.

Тема 5. Методика вирішення звернень з правових питань.

Особливості збору інформації юристом-консультантом юридичної клініки. Особливості обрання стратегії і тактики у справах юристом-консультантом. Особливості опрацювання галузевих та комплексних справ. Альтернативні вирішення юридичних звернень

Тема 6. Методика складання процесуальних документів

Поняття та види юридичних документів. Загальна характеристика юридичних документів. Засоби оформлення юридичних документів. Етапи роботи зі складання документу. Поняття процесуальних документів, їх ознаки та види. Структура, призначення та роль процесуальних документів у роботі правника. Правила складання процесуальних документів. Вимоги до оформлення та змісту документу. Відмінності в роботі з документами кримінально-правового та цивільно-правового характеру.

Тема 7. Представництво інтересів клієнта у різних інституціях.

Поняття та значення представництва інтересів. Правове регулювання представництва інтересів клієнта. Повноваження суб'єктів представництва: представника і особи, яку представляють. Фізичні та юридичні особи як представники у різних інституціях. Особи, які не можуть бути представниками. Вимоги до особи-представника інтересів клієнта в різних інстанціях.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
Тема 1. Організація діяльності юридичної клініки: загальні засади	14	2	2			10	17	2				15
Тема 2. Нормативно-правова основа діяльності юридичної клініки	17	4	4			9	17	2				15
Тема 3. Організація діловодства в юридичній клініці	17	4	4			9	17		2			15
Тема 4. Юридичне консультування	17	4	4			9	16					16
Тема 5. Методика вирішення звернень з правових питань	17	4	4			9	17		2			15
Тема 6. Методика складання процесуальних документів	17	4	4			9	17		2			15
Тема 7. Представництво інтересів клієнта у різних інституціях	17	4	4			9	17	2				15
	4				4		2				2	
Усього годин	120	26	26		4	64	120	6	6		2	106

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Організація діяльності юридичної клініки: загальні засади	2	
2	Нормативно-правова основа діяльності юридичної клініки	4	
3	Організація діловодства в юридичній клініці	4	2
4	Юридичне консультування	4	
5	Методика вирішення звернень з правових питань	4	2
6	Методика складання процесуальних документів	4	2
7	Представництво інтересів клієнта у різних інституціях	4	
Разом		26	6

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами і допов.) Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141. 18.
2. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51 Ст. 577.
3. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року. Відомості Верховної Ради України. 2016. №30. Ст.542.
4. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47 Ст. 256.
5. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48 Ст. 650.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27 Ст.282.
7. Етичний кодекс юридичної клініки в Україні, прийнятий на З'їзді Асоціації юридичних клінік України 25 серпня 2005 р.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу від 03 серпня 2006 р. № 592.
9. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені на Всеукраїнському З'їзді Асоціації юридичних клінік України. протокол № 02 від 19 червня 2014 р.

Додаткові:

1. Комісаров О. Г. Основи діловодства: документування та документообіг : навч. посібник / О. Г. Комісаров, А. П., Купін А. С. Савельєв. – Запоріжжя, 2005.
2. Павлик П. М. Процесуальна документація: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/П. М. Павлик, Ж. В.Удовенко, Т. М. Кілічава — К.: Центр учбової літератури, 2009 — 464 с.
3. Практикум з цивільного процесуального права України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. І.С Ярошенко. -К. : ВД Дакор, 2016. - 348 с.
4. Перунова О. М. Деякі аспекти документування у процесуальній формі цивільного судочинства / О. М. Перунова // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 245–249.

Інформаційні ресурси:

1. Lex: правовий портал: http://ukr-pravo.at.ua/index/porivnjalne_pravoznavstvo_novij_pidruchnik_z_porivnjalnogo_pravoznavstva/0-4320
2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій: <http://ials.sas.ac.uk/library/library.asp>
3. Підручники онлайн: <http://textbooks.net.ua/content/section/29/35/>
4. Портал «Право України»: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/sravnitelnoe-pravovedenie/6869-porivnyalne-pravoznavstvo-pidruchnik-sajidov-a-x>
5. Юридичний портал: навчальна і довідкова література: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.
6. Зразки процесуальних документів // [HTTP://UNBA.ORG.UA/ZRAZKY-PROCESUALNYH-DOKUMENTIV](http://UNBA.ORG.UA/ZRAZKY-PROCESUALNYH-DOKUMENTIV)
7. Процесуальні документи. Зразки процесуальних документів // <http://www.zonazakona.com.ua/zrazki-procesualnih-dokumentiv.html>
8. Зразки процесуальних документів // <http://moe-pravo.com.ua/zrazki-ta-shablони-dokumentiv/>